

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/63/2018
Identifikačné číslo spisu: 4109238063
Dátum vydania rozhodnutia: 30.07.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Gandžala
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:4109238063.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Slovenská republika, zastúpená Ústavom ekológie lesa SAV, so sídlom vo Zvolene, Štúrova 2, IČO: 00 679 071, právne zastúpenej JUDr. Ľubomírom Hlbočanom, advokátom, Advokátska kancelária so sídlom v Bratislave, Vajnorská 20, proti žalovanej I., so sídlom vo U. A., právne zastúpenej Mgr. Petrom Miklóssym, advokátom, Advokátska kancelária so sídlom vo Vrábľoch, Hlavná 1221, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 19C/270/2009, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 6. decembra 2016 sp. zn. 6Co/184/2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre zo 6. decembra 2016 sp. zn. 6Co/184/2015 z r u š u j e a vec tomuto súdu vracia na ďalšie konanie

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ event. „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 8. decembra 2014 č.k. 19C/270/2009-650 zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal určenia, že je výlučným vlastníkom v podiele 1/1 nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v kat. úz. U. nad A. a to parc. č. XX/X - zastavané plochy a nádvorcia o výmere XXXX m² zapísanej na LV č. XXX. (prvý výrok). Zároveň vo výroku konštatoval, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (druhý výrok).

1. 2. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil tým, že z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žaloba žalobcu nebola podaná dôvodne, nakoľko nepreukázal nadobudnutie vlastníckeho práva k parc. č. XX/X -. zastavané plochy a nádvorcia o výmere 3178 m², nachádzajúcej sa v kat. úz. U., zapísanej na N. (ďalej aj „parc. č. XX/X“., eventuálne „predmetná parcela“). Poukázal na to, že žalobca odvodzoval nadobudnutie vlastníckeho práva k predmetnej parcele od výmeru o vlastníctve pôdy č. XXX/XX zo dňa 04. decembra 1948, ktorým boli pridelené do vlastníctva Československému štátu - Poverenictvu školstva, vied a umení nehnuteľnosti patriace bývalej vlastníčke E. a to nehnuteľnosti zapísané vo vložke č. 4, parc. č. XXX. - les o výmere X,XXXX ha, parc. č. XXX. - les (park) o výmere 0,3702 ha, parc. č. XXX - les (park) o výmere 14,9282 ha, parc. č. XXX - dom č. X.X o výmere 0,0XXX ha, parc. č. XXX. - kaštieľ č. XX. o výmere X,XXXX ha, parc. č. XX -

záhrada o výmere X,XXXX . ha a parc. č. XX. - cesta o výmere X,XXXX ha. Prídelca tak, ako je označený v uvedenom výmere nebol právnym predchodcom žalobcu a parc. č.. (ktorá sa v roku 1996 prerozdělila na parc. č.. na parc. č. XX/X.) označená v tomto výmere sa v PKN vložke č.. nenachádzala a nenachádzala sa ani vo výmere č. IX - XXX/XX-XXXX. zo dňa 10. mája 1954, a preto z týchto dôvodov nemohol žalobca k nej nadobudnúť vlastnícke právo. Žalobcovi nemohlo vzniknúť vlastnícke právo k parc. č.. taktiež ani na základe ním uvádzanej vyhlášky Povereníctva školstva, vied a umení č. 80 zo dňa 30. mája 1951 o prírodnej rezervácii „E.“, pretože táto (tak ako v prvom prípade) nebola evidovaná v PKN vložke č. X. V tejto vložke bol pod popisným číslom XX evidovaný len VI nachádzajúci sa na parcele č. XXX a uvedenou vyhláškou bola len zriadená riadená prírodná rezervácia. Žalobcovi preto na základe tejto vyhlášky nemohlo vzniknúť vlastnícke právo k parcele č. XX. Samotná skutočnosť, že parc. č. XX . je cestou vedúcou do areálu E., nemôže zakladať vlastnícke právo žalobcu k nej, pretože v konaní bolo preukázané, že pôvodný areál E. začínal až nad parc. č. XX - cestou a rozšíril sa až po roku 1962, po zámene príľahlých pozemkov z JRD. Napriek tomu, žalobca predložil súdu prvej inštancie listiny svedčiace o majetku E. i o jeho plánovaných investíciách, z ktorých bolo zrejmé, že napr. v rokoch 1964 - 1965 plánoval vybudovať nové cesty na novej ploche E. (aj v záujme zabezpečenia plynulej autobusovej dopravy), z týchto listinných dôkazov však nebolo zrejmé, o ktoré cesty sa jednalo a týmito listinnými dokladmi taktiež nepreukázal nadobudnutie vlastníckeho práva k parcele, ktorá je predmetom sporu.

1. 3. Následne súd prvej inštancie konštatoval, že naopak mal preukázané, že žalovaná nadobudla vlastnícke právo k parc. č. XX/X (a parc. č. XX/X) zákonným spôsobom, keď parc. S. - cestu, vedenú ako neknižovaný majetok obce, ku ktorej mala podľa zápisu na LV č.. právo hospodárenia SR - Y. teda vlastnícke právo k nej nadobudla v zmysle zákona č. XXX/XXXX. Zb. Skutočnosť, že parcela bola v užívaní obce potvrdzovalo aj to, že ešte ONV odbor výstavby a územného plánovania v Nitre pod č. U. dňa 28. decembra 1972 vydal pre Y. povolenie na vykonanie prác na projektovej dokumentácii na stavbu cesty z E. pričom investorom stavby bol MNV U. Z uvedených dôvodov súd prvej inštancie žalobu žalobcu zamietol.

1. 4. Pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal súd prvej inštancie s v tej dobe platného a účinného ustanovenia § 151 ods. 3 zák. č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších právnych predpisov (ďalej aj „O. s. p.“) a vo výroku rozhodnutia konštatoval, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

1. 5. Okrem určenia vlastníckeho práva k predmetnej parcele sa žalobca domáhal aj uloženia povinnosti žalovanej zdržať sa akýchkoľvek úkonov, ktoré by ohrozovali výkon jeho vlastníckeho práva. Na základe späťvzatia tejto časti žaloby, ku ktorému došlo pred otvorením pojednávania, súd prvej inštancie uznesením č.k. 19C/270/2009-661 z 13. marca 2015 konanie v tejto časti podľa v tej dobe platného a účinného ustanovenia 96 ods. 1, 3 O. s. p. zastavil (prvý výrok) a zároveň aplikujúc ustanovenie § 146 ods. 1 O. s. p. rozhodol, že ohľadom tohto nároku žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov konania (druhý výrok).

2. 1. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 6. decembra 2016 sp. zn. 6Co/184/2015 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (prvý výrok) a uznesenie súdu prvej inštancie (č.k. 19C/270/2009-661 z 13. marca 2015) v napadnutej časti týkajúcej sa trov konania zrušil (druhý výrok).

2. 2. V odôvodnení odvolania odvolací súd konštatoval, že viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania sa plne stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie, nakoľko jeho argumentácii považoval za vecne správnu, objektívnu a presvedčivú. Mal za to, že všetky dôvody, ktoré žalobca uvádzal v odvolaní vyriešil už súd prvej inštancie v napadnutom rozhodnutí, pričom poukázal na to, že rozhodnutia prvoinštančného a odvolacieho súdu nie je možné posudzovať izolovane, pretože prvoinštančné aj druhoinsčančné konanie tvoria jeden celok.

2. 3. V ďalšej časti odôvodnenia rozhodnutia odvolací súd poukázal na zákonné znenia § 470 ods. 1 a prvej vety § 470 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) a následne konštatoval, že žalobca sa domáhal určenia vlastníckeho práva v zmysle ustanovenia § 137 písm. c/ CSP. Pre úspešnosť takejto žaloby v spore sa vyžaduje preukázanie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Aj keď sa súd prvej inštancie otázkou naliehavého právneho záujmu nezaoberal, odvolací súd dospel k záveru, že ak žalovaná je zapísaná v katastri nehnuteľností ako vlastníčka spornej

nehnutelnosti, žalobca má naliehavý právny záujem na určení svojho vlastníckeho práva, lebo len také (kladné) súdne rozhodnutie môže byť podkladom pre vykonanie zmeny zápisu v katastri nehnuteľnosti. Určovací žaloba má vo všeobecnosti predovšetkým preventívny charakter, ktorý spočíva v tom, že s jej pomocou možno dospieť k odstráneniu (či aspoň k zníženiu) stavu ohrozenia práva či neistoty v právnom vzťahu v prípade, ak k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak.

2. 4. Odvolací súd ďalej konštatoval, že súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na tom, že žalobca odvodzoval nadobudnutie svojho vlastníckeho práva od výmeru o vlastníctve pôdy č. XXX/XX zo dňa 04. decembra 1948, ktorým boli pridelené do vlastníctva Československému štátu (Povereníctvo školstva, vied a umení) nehnuteľnosti patriace bývalému vlastníkovi E. a to nehnuteľnosti zapísané vo vl. č. 4, parc. č. 1XX - les o výmere 0, ha, parc. č. XXX - les (park) o výmere X,XXXX ha, parc. č. XXX - les (park) o výmere XXX XXX ha, parc. S. - dom č. XX o výmere X,XXXX ha, parc. č. XXX - kaštieľ č. X.X o výmere X,XXXX ha, parc. č. XX . - záhrada o výmere X,XXXX ha, parc. č. XX . - cesta o výmere X,XXXX ha. Parcela č. XX - cesta sa v pk. vložke č. X nikdy nenachádzala (ako je to zrejmé z predloženej pzkn. vl. č. 4 nachádzajúcej sa na čl. 21 a nasl. spisu). V pzkn. vl. č. X . sa nachádza len parc. č. XXX, pod ktorou bol zapísaný kaštieľ pod poradovým č. XX, pričom z tejto pzkn. vl. je zrejmé, že vlastníctvo na základe výmeru Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave zo dňa 10. mája 1954 nadobudol Československý štát - Slovenská akadémia vied.

2. 5. Následne odvolací súd poukázal na ustanovenie § 1 Nariadenia Slovenskej národnej rady č. 104/1946 Sb.n. SNR o vydávaní výmerov o vlastníctve pôdy, v znení nariadenia č. 104/1945 Sb.n. SNR v znení nariadenia č. 64/1946 Sb.n. SNR (ďalej len nariadenie), v zmysle ktorého vydávať prídelcom výmery o vlastníctve pôdy bolo oprávnené Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy. Výmer definoval ako verejnú listinu dokazujúcu vlastnícke právo prídelcu k pridelenej pôdohospodárskej nehnuteľnosti, na základe ktorej príslušný knihovný súd urobí záznam vlastníckeho práva v prospech prídelcu bez podmienky dodatočného ospravedlnenia (§ 1 ods. 2 nariadenia). Z uvedeného podľa odvolacieho súdu je zrejmé, že ak výmer bol vydaný k tomu oprávneným subjektom a obsahuje všetky podstatné náležitosti, má povahu verejnej listiny so všetkými, z toho vyplývajúcimi právnymi dôsledkami. Ak výmer nevydal kompetentný orgán, prípadne v ňom chýbajú zákonom požadované podstatné náležitosti, nejde o listinu verejnú. Právnym následkom vady takejto listiny je skutočnosť, že listina povahu verejnej listiny nemá, a teda že nie je spôsobilá vyvolať účinky predpokladané v ustanovenia § 1 ods. 2 nariadenia. V tejto súvislosti následne odvolací súd poukázal na tú skutočnosť, že bol vydaný aj výmer o vlastníctve pôdy z 10. mája 1954 pod č. IX - 614/55-1954, na základe ktorého bolo aj zapísané vlastníctvo na Československý štát - Slovenská akadémia vied Bratislava, kde sa už však parc. č. XX - cesta nenachádzala. Tento výmer podľa názoru odvolacieho súdu spĺňal tak po formálnej, ako aj obsahovej stránke všetky zákonné podmienky a náležitosti. Bol vydaný Povereníctvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy Bratislava, teda orgánom podľa ustanovenia § 1 ods. 1 nariadenia k tomu kompetentným. Je v ňom uvedené kto ho vydal, označenie právneho predpisu, podľa ktorého sa vydáva, akej veci sa týka, je datovaný, opatrený otláčkom okrúhlej pečiatky a podpisom poverenika, obsahuje názov a meno a priezvisko bývalého vlastníka, označenie osôb, v prospech ktorých sa vydáva, presné označenie nehnuteľností, ktorých sa týka a ďalšie podmienky, za ktorých sa uskutočňuje pridelenie k tam uvedeným nehnuteľnostiam. Odvolací súd na základe vyššie uvedeného konštatoval, že preto nepochybne ide o prídelovú listinu, ktorú treba považovať za perfektnú a ktorá má povahu verejnej listiny spôsobilej preukázať vlastnícke právo prídelcov k nehnuteľnostiam tam označených. Preukázanou skutočnosťou pre odvolací súd bolo, že keď Československý štát nadobudol na základe tohto výmeru pridelené nehnuteľnosti, nemožno mať za to, že mu bola pridelená aj cesta, pretože na základe tohto prídelu parc. č. XX - cesta mu pridelená do vlastníctva nebola. V zmysle uvedeného bolo preto právne posúdenie súdom prvej inštancie správne.

2. 6. Odvolací súd sa taktiež stotožnil s právnym posúdením súdu prvej inštancie, keď poukázal na vyhlášku Povereníctva školstva, vied a umení č. 80 zo dňa 30. mája 1951 o prírodnej riadenej rezervácii „E. v kat. úz. Y. ktorou bola zriadená prírodná rezervácia. Aj v tejto súvislosti odvolací súd opätovne zdôraznil, že parc. č. XX nikdy nebola evidovaná v pk. vl. č. X., na tejto bol len pod popisným číslom XX evidovaný kaštieľ nachádzajúci sa na parc. č. XXX, a preto žalobcovi na základe takejto vyhlášky nemohlo vzniknúť vlastnícke právo k parc. č. XX.

2. 7. Pokiaľ žalobca namietal, že žalovaná si dala zapísať svoje vlastnícke právo k uvedenej nehnuteľnosti v rozpore so zák. č. 138/1991 Zb a tiež, že súd prvej inštancie mal ako predbežnú otázku riešiť, či parc.

č. XX/X, ktorá je v extraviláne obce a ktorá je súčasťou chránenej krajinej oblasti v 4. stupni ochrany mohla alebo nemohla prejsť do majetku obce na základe § 2 zákona č. 138/1991 Zb., odvolací súd poukázal na to, že čo je územím obce, bolo a je definované v ustanoví § 2 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Územím obce je územný celok, ktorý tvorí jedno katastrálne územie alebo viac katastrálnych území (§ 2 ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb.). V zmysle § 2 ods. 7 zákona č. 138/1991 Zb. obec nadobúda majetkové práva dňom účinnosti zákona, pričom zákon nadobudol účinnosť dňa 01. mája 1991. Uvedeným dňom nadobudla aj vlastnícke právo k predmetnému pozemku, keďže parc. č. XX - cesta, vedená ako neknihovaný majetok obce mala podľa zápisu na LV č. X právo hospodárenia SR - MNV Vieska nad Žitavou. Preto žalovaná nadobudla vlastnícke právo k spornému pozemku podľa § 2 ods. 3 zákona č. 138/1991 Zb., keď je zrejmé, že jej patrilo právo hospodárenia k uvedenej nehnuteľnosti. Nemožno preto prisvedčiť žalobcovi, že predmetný pozemok si obec (žalovaná) dala zapísať v rozpore so zákonom č. 138/1991 Zb., pretože zákon č. 287/1994 Z. z. o ochrane prírody a krajiny nadobudol účinnosť až 01. januára 1995, pričom od 01. mája 1991 sa predmetná parcela stala vlastníctvom obce. Z uvedených dôvodov rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

2. 8. V súvislosti s rozhodovaním o odvolaní žalobcu do výroku o trovách konania v uznesení č.k. 19C/270/2009-661 z 13. marca 2015, ktorým súd prvej inštancie konanie v časti, v ktorej sa žalobca domáhal (aj) uloženia povinnosti žalovanej zdržať sa akýchkoľvek úkonov, ktoré by ohrozovali výkon jeho vlastníckeho práva odvolací súd konštatoval, že po preskúmaní tejto časti odvolaním napadnutého uznesenia dospel k záveru, že tento výrok je potrebné podľa § 389 ods. 1 písm. d/ CSP zrušiť. Odôvodnil to tým, že súd prvej inštancie vo svojom rozsudku (z 8. decembra 2014 č.k. 19C/270/2009-650) vo výroku konštatoval, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, aplikujúc v tej dobe platné a účinné ustanovenie § 151 ods. 3 O. s. p. V napadnutom uznesení (č.k. 19C/270/2009-661 z 13. marca 2015) rozhodol aj o trovách konania tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, aplikujúc ustanovenie § 146 ods. 1 O. s. p. Odvolací súd dospel k záveru, že ak súd prvej inštancie vo veci samej rozhodol rozsudkom, kde si vymienil, že o trovách konania rozhodne až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, nemohol už pri rozhodovaní o zastavení konania ohľadom ďalšieho uplatňovaného nároku rozhodovať aj o trovách zastaveného konania, a ak tak urobil, toto jeho rozhodnutie bolo vydané predčasne, pretože rozhodnúť o trovách celého konania bude povinnosťou súdu prvej inštancie až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

3. 1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, v ktorom žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutom výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a jeho žalobe vyhovel, eventuálne, aby rozsudok odvolacieho súdu v uvedenom výroku i rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3. 2. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenia § 420 písm. f/ a § 421 ods.1 písm. a/ a b/ CSP.

3. 3. V odôvodnení dovolania uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, ktoré záviselo od vyriešenia právnej otázky, na ktorú poukazoval v priebehu sporu, a to, či „parcela reg. „C“ č. XX/X, ktorá je v extraviláne obce a ktorá v čase, keď nebola rozdelená v súvislosti s vytýčením hraníc extravilánu a intravilánu obce (na parc. reg. „C“ č. XX/X a XX/X.) na základe vyhlášky Povereníctva školstva, vied a umení č. 80/1951 zverejnenou v úradnom vestníku dňa 7. júna 1951 začala ako parcela č. XX tvoriť riadenú prírodnú rezerváciu a ktorá v súčasnosti je súčasťou chránenej krajinej oblasti v 4. stupni ochrany mohla alebo nemohla prejsť do majetku obce na základe ustanovenia § 2 zákona č. 138/1991 Zb.“ Namietal, že táto špecifikovaná právna otázka bola riešená až odvolacím súdom a súd prvej inštancie sa k nej vo svojom rozhodnutí nevyjadril. Mal za to, že vzhľadom na túto skutočnosť mal odvolací súd umožniť stranám sporu zúčastniť sa pojednávania, a tým neodoprieť im možnosť vyjadrenia sa k uvedenej otázke zásadného právneho významu. V tejto súvislosti zároveň namietal, že nariadenie pojednávania si vyžadoval aj dôležitý verejný záujem, nakoľko v spore ide o určenie vlastníctva k majetku štátu, ktorý patrí do chránenej krajinej oblasti 4. stupňa ochrany, ktorý sa nachádza v areáli E.. Preto zastáva názor, že pokiaľ odvolací súd nenariadil pojednávanie, tak mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočnil svoje právo vyjadriť sa k novo použitým právnym predpisom v odvolacom konaní, a to k ustanoveniam zákona č. 369/1990 Zb.,

prípadne k ustanoveniam zákona č. 287/1994 Z. z., ktoré boli aplikované pri riešení konkretizovanej právnej otázky. Taktiež mal za to, že odvolací súd sa nevyjadril k jeho námietkam zásadného významu a jeho rozhodnutie bolo nedostatočne odôvodnené, čím porušil jeho právo na spravodlivý proces. Podľa názoru dovolateľa, rozhodnutia odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie spočívali v nesprávnom právnom posúdení vyplývajúcom z nesprávneho hodnotenia dôkazov a zistenia skutkového stavu.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu z 28. júla 2017 uviedla, že rozhodnutia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu považuje za vecne a právne správne, nespočívajúce na nesprávnom právnom posúdení alebo na porušení procesných práv dovolateľa na spravodlivý proces. Vykonané dokazovanie a zistenie skutkového stavu bolo podľa jej názoru dostatočné. Dovolanie považovala za zmätočné a nedôvodné. Poukázala na to, že vlastníctvo k spornej nehnuteľnosti nadobudla zákonným spôsobom v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. resp. zákona č. 138/1991 Zb. a neskorší zápis jej vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností mal len deklaratórny a nie konštitutívny charakter. Mala za to, že dovolateľ neunesol dôkazné bremeno a svoje tvrdené vlastníctvo nepreukázal.

5. Dovolateľ vo vyjadrení k uvedenému vyjadreniu žalovanej k jeho dovolaniu uviedol, že zotráva na dovolacích dôvodoch uvedených v dovolaní, i na dovolacích námietkach v ňom uvedených. Svoje dovolanie považuje za prípustné a opodstatnené. Ďalej uviedol, že ak žalovaná vo svojom vyjadrení poukazuje na zákonné nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v zmysle zákona 138/1991 Zb., tak k takémuto prevodu vlastníckeho práva by mohlo dôjsť len za predpokladu, že táto nehnuteľnosť patrila pôvodne žalobcovi, nakoľko jedným z účelov zákona č. 138/1991 Zb. je ustanoviť, ktoré veci z majetku Slovenskej republiky (žalobcu) prechádzajú do vlastníctva obcí (ktorou je aj žalovaný). Teda pokiaľ odvolací súd zistil, že žalovaná mala nadobudnúť vlastnícke právo k predmetnej nehnuteľnosti na základe zákona č. 138/1991 Zb., už z tohto zistenia musel mať preukázané, že on (žalobca, resp. Slovenská republika) mal v minulosti k predmetnému pozemku vlastnícke právo. Ďalej uviedol, že tvrdenie žalovanej, že predmetný pozemok nadobudla do vlastníctva dňom 1. mája 1991 je absurdné a v rozpore s ustanovením § 3 písm. a/ zákona č. 138/1990 Zb. v zmysle ktorého majetok, ktorý môže byť výlučne vo vlastníctve štátu sa vlastníctvom obcí nestáva. Mal za to, že tvrdenie žalovanej odvodzujúcej svoje vlastníctvo k nehnuteľnosti je odporujúce ustanoveniu § 1 ods. zákona č. 138/1991 Zb, keď vo svojom vyjadrení žalovaná argumentuje nepreukázaním jeho (žalobcovho) vlastníckeho práva a neunesením jeho dôkazného bremena, avšak svoje vlastnícke právo odvodzuje práve od jeho (žalobcovho) vlastníckeho práva.

6. Žalovaná vo vyjadrení k uvedenému vyjadreniu dovolateľa v zásade zotrvala na argumentácii uvedenej vo svojom vyjadrení k dovolaniu. Žiadala, aby dovolací súd dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietol, a aby jej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

7. Dovolateľ vo vyjadrení k uvedenému vyjadreniu žalovanej de facto zopakoval námietky a argumentáciu, ktorú uviedol v dovolaní a vo vyjadrení k vyjadreniu žalovanej k jeho dovolaniu. Znovu zopakoval svoj názor, že dovolanie považuje za prípustné a dôvodné a žiadal, aby mu dovolací súd vyhovel a rozhodol v zmysle dovolacieho návrhu.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f/ CSP) zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“ rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť.

9. Z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu

odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

10. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené zo zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

11. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

12. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t.j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

13. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami

strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

14. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

15. Podľa § 387 ods. 3 CSP, odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

16. Podľa § 393 ods. 2 CSP, v odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uvedie stručný obsah napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán v odvolacom konaní, prípadne ďalších subjektov, ktoré dôkazy v odvolacom konaní vykonal a ako ich vyhodnotil, zistený skutkový stav a právne posúdenie veci, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax; ustanovenia § 387 ods. 2 a 3 tým nie sú dotknuté. Odôvodnenie rozhodnutia senátu obsahuje aj pomer hlasov, akým bolo rozhodnutie prijaté.

17. Z uvedeného vyplýva, že v odôvodnení svojho rozhodnutia sa teda odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

18. Ustanovenie § 387 ods. 2 CSP síce umožňuje odvolaciemu súdu, aby sa v potvrdzujúcom rozsudku, ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil ďalšie dôvody, ale aj v takom prípade je v zmysle ustanovenia § 387 ods. 3 veta druhá CSP povinný vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Podobne judikatúra ESLP, ktorá síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

19. Ak sa teda odvolací súd stotožní s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré nemá náležitosti odôvodnenia rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 CSP a uvedený nedostatok sám neodstráni, jeho rozhodnutie je potom nepreskúmateľné a takýmto arbitrárnym rozhodnutím znemožňuje strane sporu, aby uskutočňoval jej patriace procesné práva, pretože jej upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov, a tým porušuje jej právo na spravodlivý súdny proces.

20. V danom prípade žalobca odôvodnil odvolanie, ktorým napadol rozsudok súdu prvej inštancie tým, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je nesprávne, nezákonné a zmätočné, nakoľko zastával názor, že parc. č. XX/X nemohla prejsť do majetku obce z majetku Slovenskej republiky a túto si obec dala zapísať do majetku obce v rozpore so zákonom č. 138/1991 Zb.. Poukázal na ustanovenie § 3 písm. a/ zákona č. 138/1991 Zb., z ktorého vyplývalo, že vlastníctvom obcí sa nestáva majetok, ktorý môže byť výlučne vo vlastníctve štátu. Zároveň poukázal na ustanovenie § 48 zákona č. 287/1994 Z. z. o ochrane

prírody a krajiny, z ktorého vyplývalo, že pozemky a vodné plochy v chránených územiach s tretím až piatym stupňom ochrany, ktoré sú ku dňu nadobudnutia účinnosti tohto zákona vo vlastníctve štátu nemožno scudzovať. Teda takýto majetok Slovenskej republiky nemohol prejsť na žalovanú v zmysle § 2 zákona č. 138/1991 Zb., pretože E. je zaradené do 4 stupňa ochrany prírody.

21. Dovolací súd v súvislosti s predmetnou odvolacou námietkou žalobcu mal z obsahu spisu za preukázané, že odvolací súd na skutkové tvrdenia a právne argumenty žalobcu hoci boli pre rozhodnutie o odvolaní podstatné a právne významné nedal špecifickú odpoveď a jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom sa nevyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné. Je nesporné, že v prípade predmetného pozemku sa jednalo o neknihovaný pozemok, avšak bolo potrebné skúmať samotnú vlastnícku genézu tohto pozemku. Odvolací súd v bode 20, 4. a 5. veta odôvodnenia uviedol: „Uvedeným dňom nadobudla aj vlastnícke právo k predmetnému pozemku, keďže parc. č. XX - cesta vedená ako neknihovaný majetok obce mala podľa zápisu na LV č. X právo hospodárenia SR - MNV VK.. Preto žalovaná nadobudla vlastnícke právo k spornému pozemku podľa § 2 ods. 3 zák. č. 138/1991 Zb., keď je zrejmé, že jej patrilo právo hospodárenia k uvedenej nehnuteľnosti.“ Ak štát nikdy nenadobudol vlastnícke právo k predmetnému pozemku (čo odvolací súd konštatoval v bode 17 predposledná veta odôvodnenia rozhodnutia), potom dovolací súd podotýka, že je nevyhnutné náležite zdôvodniť od koho a na základe akého právneho titulu (ak ex lege, tak na základe akého konkrétneho ustanovenia konkrétneho zákona) sa predmetný pozemok dostal do vlastníctva obce (ako to tvrdí súd prvej inštancie i odvolací súd). Dovolací súd v tejto súvislosti pre úplnosť poukazuje na tú skutočnosť, že vyhláška ako všeobecný záväzný predpis nemá silu zákona. Rozhodnutie odvolacieho súdu je v tomto smere vnútorne protirečivé a vo svojej podstate nelogické, pretože ak Slovenská republika nenadobudla vlastníctvo k predmetnému pozemku, potom logicky nemohlo dôjsť k prechodu vlastníckeho práva k nej na žalovanú (obec) podľa zákona č. 138/1991 Zb.

22. Z hľadiska hospodárnosti konania dovolací súd uvádza, že ak by sa v konaní preukázala existencia podmienok prechodu vlastníckeho práva na žalovanú podľa presne určeného príslušného ustanovenia zákona č. 138/1991 Zb., neprichádzala by do úvahy aplikácia žalobcom prezentovaných ustanovení zákona č. 287/1994 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, z dôvodu jeho účinnosti ex post (teda po nadobudnutí účinnosti zákona č. 138/1991 Zb.). Dovolací súd upriamuje pozornosť na to, aby sa odvolací súd náležitým spôsobom vysporiadal i s argumentom žalobcu týkajúcim sa nemožnosti prevodu vlastníckeho práva v súvislosti so zákonnou výnimkou uvedenou v ustanovení § 3 písm. a zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí.

23. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a arbitrárne, čím došlo k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP.

24. Podľa § 385 ods. 1 CSP, na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

25. Povinnosť nariadiť odvolacie pojednávanie z dôvodu verejného záujmu spĺňa požiadavky ustálené judikatúrou ESLP (porovnaj napr. Hakansson a Sturesson v. Švédsko z 2. februára 1990, Schuler-Zraggen v. Švajčiarsko z 24. júna 1994, Zumtobel v. Rakúsko z 21. septembra 1993). Pri určovaní kritérií na definovanie obsahových náležitostí pojmu „verejný záujem“ ESLP konštatoval, že „verejný záujem je nevyhnutne rozsiahly, a preto je prirodzené, že štát má pomerne široký priestor na voľnú úvahu.“. Obdobný prístup možno vysledovať aj v judikatúre Ústavného súdu Slovenskej republiky. Ústavný súd Slovenskej republiky všeobecne akceptoval, že konkrétny obsah verejného záujmu môže byť vymedzený v konkrétnom zákone na okruh spoločenských vzťahov, ktoré sú v zákone upravované. V náleze PL. ÚS 33/95 uviedol, že „pojem verejného záujmu je právne vymedziteľný len vo vzťahu ku konkrétnemu základnému právu alebo slobode“.

26. Dôležitý verejný záujem tak zákon naďalej používa ako pojem bez bližšieho naplnenia jeho obsahu.

Existencia verejného záujmu je vecou posúdenia odvolacieho súdu. Pokiaľ ide o podmienku dôležitého verejného záujmu zakotvenú v ustanovení § 385 CSP, jej neexistencia, resp. prelomenie predpokladá predovšetkým príčinnú súvislosť (kauzálny nexus) medzi nenariadením pojednávania (postupom odvolacieho súdu) a poškodením strany sporu. V opačnom prípade, by bol na každej veci daný dôležitý verejný záujem už len tým, že verejnosť chce byť prítomná na pojednávaní.

27. Dôležitý verejný záujem môže čerpať svoj základ aj v tom, že sa nepriamo dotýka väčšieho okruhu osôb, ktoré nie sú stranami sporu. Ako o príkladoch rozhodovania právnych vecí, ktoré by sa nepriamo mohli dotýkať väčšieho okruhu osôb, možno uvažovať napr. pri uplatňovaní vlastníckych nárokov na pozemky využívané verejnosťou (cintorín, verejné komunikácie, resp. cesta - ako v prejednávacom spore). [7Cdo/136/2018, 6Cdo/227/2011, 6Cdo/95/2016] A contrario jednou zo zákonných podmienok, keď odvolací súd môže rozhodnúť bez nariadenia pojednávania, je požiadavka, aby rozhodnutie veci bez nariadenia pojednávania nebolo v rozpore s dôležitým verejným záujmom. Ak však odvolací súd neexistenciu dôležitého verejného neposúdi správne a nenariadi pojednávanie, založí tým možnosť podania dovolania z dôvodu, že nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

28. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd konštatuje, že v súdnej veci bolo potrebné nariadenie pojednávania na odvolacom súde. Nesplnenie uvedenej procesnej povinnosti zo strany odvolacieho súdu preto možno hodnotiť ako nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, v dôsledku ktorého bolo znemožnené uskutočnenie procesných práv dovolateľa v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP.

29. Dovolací súd konštatuje, že v konaní došlo k vyššie uvedeným procesným vadám podľa § 420 písm. f/ CSP, čo je okolnosť, pre ktorú musí dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnými procesnými vadami, nemôže byť považované za správne. Dovolaciemu súdu preto neostala iná možnosť, ako dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

30. Keďže dovolací súd dospel k záveru, že v prejednávacom spore bola daná prípustnosti a dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, prípustnosťou dovolania uplatneného podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP sa už z hľadiska efektívnosti a hospodárnosti konania (článok 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) bližšie nezaoberal.

31. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

32. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec dovolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

33. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.